

Različni avtorji

Vetrinj

»Ali ne bo že sodni dan!«
Vzklik nekega slovenskega dekleta,
ko se je v Vetrinju zvedelo,
kam so odpeljali domobrance.

DRUŽINA
Ljubljana 2010

Zbirka ČAS IN LJUDJE
Petindvajseta knjiga

Različni avtorji
VETRINJ

© Družina d. o. o.

Prva izdaja

Uredila: Jože Pavlič in Jožef Kočar

Lektoriral: Marko Kranjec in Dušan Maher

Oblikovanje naslovnice: Benjamin Štefe, Družina d.o.o.

Grafična priprava: Pavle Rot, Družina d.o.o.

Izdala: Družina d.o.o.

Za založbo: Tone Rode

Tiskano v Sloveniji

Naklada: 800 izvodov

Ljubljana 2010

Slika na naslovni strani: Vetrinj, pogled na taborišče, zadaj šola – štab

Vse informacije o knjigah založbe Družina dobite na internetu:
<http://www.druzina.si>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

94(497.4)“1941/1945”(082)

VETRINJ / različni avtorji ; [uredila Jože Pavlič in Jožef Kočar]. - 1. izd. - Ljubljana : Družina, 2010. - (Zbirka Čas in ljudje ; knj. 25)

ISBN 978-961-222-807-1

1. Pavlič, Jože, 1951-

251618304

Uvod

Iz svoje preteklosti poznamo Slovenci kar nekaj prelomnih dogodkov, ki so nas zaznamovali kot ljudi in kot narod: določili so nam našo usodo za nazaj in za prihodnost. Med temi zgodovinskimi dogodki bi težko našli katerega od njih, ki bi bil pomembnejši za slovenski narod danes in za prihodnost, kot prav dogajanje v zvezi z Vetrinjem. Vetrinj je zaenkrat središče in vrh slovenske zgodovine. Kakor je simbol poraza slovenske domobranske vojske in tudi slovenske duhovne in politične svobode, je prelomnica med prej in potem. Je konec neke dobe in pomračitev civilizacije, je povratak v barbarstvo. Oči preprostega slovenskega človeka v tistih najtežjih dneh ga vidijo kot nerazumljivo slutnjo in napoved sodnega dne.

Dramatično se začne to dogajanje povezano z Vetrinjem pravzaprav že z drugo svetovno vojno, ko smo Slovenci najprej doživeli trojno okupacijo, nato pa z njo še državljansko vojno in komunistično revolucijo, doseže pa svoj vrh z zmago komunistov in nastopom njihove nasilne vladavine v Sloveniji. To dogajanje, povezano z Vetrinjem, pa se bo po našem prepričanju končalo šele, ko bodo Slovenci doumeli nesrečno grozoto Vetrinja in poskušali popraviti njegove posledice, kajti z Vetrinjem so sicer trpeli le oni, izgubili pa smo vsi.

Trudimo se, da bi do tega prišlo čimprej, in zato tudi objavljamo zapise spominov, združene v tej knjigi. Želimo, da bi zbrana avtentična pričevanja pomagala razjasniti tisti odločilni čas; da bi se podoba dogajanj ne zbrisala in da bi se velikost trpljenja žrtev ne pozabila. V molk zakopane in skrite stvari poskušamo vendar prikazati, jih ohraniti ter predstaviti javnosti, ki o njih doslej ni bila poučena. Naj se ve, skozi kaj smo Slovenci v času komunistične agresije morali iti in kaj je in bo to za naš narod pomenilo.

Nova slovenska zaveza posveča to knjigo spominu vseh vetrinjskih in drugih žrtev boljševiške revolucije na Slovenskem, ob tem pa želimo in upamo, da bodo ti spomini na preizkušnje in tolike žrtve nauk, kaj svet in zgodovina sta, ter obet za to, da bi se nam kaj takega nikoli več ne moglo ponoviti.

Nova Slovenska zaveza

Odprto pismo veleposlaništvu Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske¹

*Veleposlaništvo Združenega kraljestva
Trg Republike 3
1000 Ljubljana*

Ekscelenca!

Gotovo Vam niso neznani nedavni dogodki na Nizozemskem, ki so dosegli vrh 16. aprila z odstopom celotnega kabineta premierja Vima Koka. Razlog za odstop je bilo poročilo Nizozemskega instituta za vojno dokumentacijo o vlogi, ki so jo v zvezi s srebreniško tragedijo odigrali nizozemski mirovni vojaški kontingent v Bosni, vodstvo nizozemske vojske, obrambno ministrstvo in celotna takratna vlada. Poročilo je to vlogo pokazalo v taki luči, da je prikrito nelagodje, ki je obstajalo v nizozemski javnosti vse od srebreniških dogodkov poleti 1995, preraslo v spoznanje, ki mu niso bile več dovolj besede, ampak je zahtevalo dejanja. Nizozemski bataljon plavih čelad, ki je od marca 1994 do srede 1995 jamčil varnost območja Srebrenice, je dne 13. julija 1995 pod pritiskom prodirajočih sil generala Mladića kraj skoraj brez boja

---

¹ Zaveza, številka 45, junij 2002, stran 84–88

Uporaba mednarodnega prava pri prisilni repatriaciji iz Avstrije leta 1945

Nikolaj Tolstoy¹⁷

Uvod

V knjigi S. Karnerja, E. Reiterja in G. Schöpferja Kalter Krieg (Hladna vojna) o konfrontaciji med vzhodom in zahodom v letih 1945–1990, ki je izšla pri graški založbi Leykam, je objavljena tudi razprava Nikolaja Tolstoya Uporaba mednarodnega prava pri prisilni repatriaciji iz Avstrije leta 1945. To razpravo v prevodu Katarine Bogataj Gradišnik in Janeza Gradišnika objavljamo tudi v naši reviji.

Razlog za objavo je očiten: Poleg 45.000 Rusov, o katerih predvsem piše Nikolaj Tolstoy, je bilo leta 1945 iz Avstrije na podoben način prisilno vrnjenih tudi 12.000 Slovencev, od tega 11.000 naravnost v smrt. Tudi o vrnjenih Slovencih je še mnogo nejasnega, zato so pravna in zgodovinska vprašanja, ki jih razpleta Nikolaj Tolstoy, zanimiva tudi za Slovenijo. Tolstoyevo razmišljanje je res zelo strokovno in zato manj privlačno za navadne bralce. Kljub temu bodo lahko tudi oni razumeli vse glavne

---

¹⁷ Zaveza, številka 49, junij 2003, stran 73–89

misli in ugotovitve o protipravnem ravnanju angleške vlade in vojske z begunci in vojnimi ujetniki po koncu druge svetovne vojne. Razen tega kakšne druge možnosti za objavo te pomembne strokovne razprave v Sloveniji skoraj ni. Objava pa je tudi majhna oddolžitev Slovencev Nikolaju Tolstoyu, ki je v svojih prejšnjih knjigah svetovno javnost seznanil tudi z zločinsko vrnitvijo in po-bojem slovenskih domobrancev in drugih pripadnikov Slovenske narodne vojske. Zato naj se bralci potrudijo in Tolstoyevo razpravo preberejo ali pa z njo vsaj potr-pijo, da jo bodo lahko brali in preučili drugi.

Nikolaj Tolstoj v svoji razpravi ne opisuje usode prisilno vrnjenih kozakov in njihovega konca v rokah komunistične oblasti. Obravnava začetek te tragedije: odločitev angleške vlade in ravnanje angleške vojske pri izvrševanju vladne odločitve ter skladnost teh angleških dejanj z mednarodnim pravom, povedano na kratko: ali so Angleži po mednarodnem pravu smeli zajete kozake prisilno izročiti Sovjetom. Na začetku Tolstoj na podlagi številnih listin opisuje nekdanje in sedanje napore angleške vlade in njenih zagovornikov, da bi prikrili, kaj se je leta 1945 v resnici zgodilo. Ta prizadevanja segajo od zanikanja dejstev, prek zmanjševanja posledic do skrivanja in ponarejanja dokumentov.

V drugem poglavju se pisec ukvarja s sklepom angleške vlade, da vojaških oseb, ki so pod oblast britanskih čet prišle po prenehanju sovražnosti 8. maja, ni šteti za vojne ujetnike, ampak za »sovražnikove čete, ki so se pre-dale«. Takšno razlikovanje je bilo nasprotno določbam

haških in ženevskih konvencij o ravnanju z vojnimi ujetniki in zato pravno neveljavno. Političen vladni sklep ne more spremeniti mednarodnih pogodb in iz njih izhajajočih obveznosti. Čeprav kaže, da je bilo takšno umetelno razlikovanje v začetku omejeno, sprejeto le iz praktičnih razlogov, ker angleška vojska ni mogla ogromne množice beguncev in vojnih ujetnikov oskrbeti tako, kot bi morala po določbah konvencije, so pri izvajanju sklepa tem ljudem odrekli tudi druge pravice, ki so jih imeli kot vojni ujetniki. V celoti so jim vzeli status vojnih ujetnikov in s tem tudi varstvo ženevskih konvencij. Z drugačnim statusom so skušali opravičiti tudi prisilno vrnitev.

V nadaljevanju pisec ugovarja stališču angleške vlade, da so pri vrnitvi kozakov morali upoštevati njihovo sovjetsko državljanstvo. Navaja, da mnogi niso imeli sovjetskega državljanstva, ne glede na to pa je za status vojnih ujetnikov odločilna njihova uniforma in ne narodnost ali državljanstvo. Po ženevskih konvencijah vojnih ujetnikov ni dovoljeno vprašati po njihovi narodnosti ali državljanstvu. Za določitev njihovega statusa je odločilna pripadnost določeni vojaški enoti, njihova uniforma. Stališče britanske vlade, češ da je bila Sovjetom dolžna vrniti njihove državljane, je zato kršitev njenih obveznosti do varstva vojnih ujetnikov po mednarodnem pravu.

Tolstoy nadaljuje, da vojni ujetniki po ženevski konvenciji ne smejo biti premeščeni v nobeno drugo državo kakor v tisto, ki jih je zajela. Toliko manj v Sovjetsko zvezo, ki sploh ni bila podpisnica ženevskih konvencij in se tudi drugače ni dosti menila za mednarodno pravo. V tej zvezi

Vojnopolitični položaj ob koncu vojne

V prvi polovici aprila 1945 je bilo vedno bolj jasno, da bo vojne kmalu konec. Angloameričani in Francozi so prestopili Ren in prodirali v notranjost Nemčije. Ruske čete so zasedle Madžarsko ter med Gradcem in Dunajem vdrle v Avstrijo. Dunaj so Rusi zasedli 12./13. aprila 1945. V Italiji so zavezniki 9. aprila 1945 prebili »gotsko črto« in 21. aprila 1945 zasedli Bologno ter prodirali dalje v Padsko nižino. 29. aprila so bili v Padovi.

V Prekmurju so od 3. aprila 1945 že bile ruske čete.

Začasna vlada DFJ je okrog 1. marca 1945 oblikovala močno IV. armado JA z okrog 67.000 vojaki, ki naj bi prodirala čez Liko, Gorski kotar in Istro v Trst in Gorico ter prehitela Angloameričane. Spotoma sta bili IV. armadi dodani še 29. hercegovska divizija, slovenski partizani ter italijanska partizanska divizija Garibaldi Natisone, tako da je narasla na skoraj 100.000 dobro oboroženih vojakov z nadpovprečno velikim številom strojnic in avtomatov ter z okrog 500 minometi, 205 topovi, 75 tanki STUART in 25 oklepniki.

V bojih med 25. aprilom in 7. majem 1945 je bila glav-
nina nemškega 97. korpusa z okrog 17 tisoč možmi ob-
koljena pri Ilirski Bistrici in se je morala vdati. Ni čudno,

da zgodovinar dr. Mitja Ferenc v Prispevkih za novejšo zgodovino št. 1/2004 piše, da je v občini Ilirska Bistrica okrog 120 grobišč nemških vojakov.

17. april 1945, torek.

Ob pol enih je prišel iz Ogulina v Črnomelj del 4. armade JA z okoli 2000 možmi in 400 mitraljezi.

22. april 1945, nedelja.

Z 8. brigado je 20. divizija IV. armade JA brez boja zasedla Babno Polje in Lož, kajti Rupnikov bataljon je bil že od 12. aprila na Dolenjskem pri Dol. Toplicah.

26. april 1945, četrtek.

Z Dolenjskega se je v Cerknico vrnil domobranski Rupnikov bataljon.

27. april 1945, petek.

Zvečer je bil na hribu Devin pri Ložu težko ranjen poročnik Ivan Kralj, ki je bil kasneje zajet na ranjeniškem vlaku pri Lescah in so mu partizanski zdravniki na Bledu morali zaradi zastrupitve odrezati roko ob rami.

Nasprotnik ni bila več kaka paravojaška partizanska enota, ampak dobro organizirana in oborožena motorizirana 29. divizija JA.

1. maj 1945, torek.

Neprestano je deževalo, v Javornikih celo snežilo. V Loški dolini so partizani že proslavljali prvi maj in zmago. Domobranci na položajih pred Ložem so postajali nestrpni. Bilo je vse več obstreljevanja, zlasti na Klancih.

29. divizija JA je napadla Postojno in jo s pomočjo topništva ponoči na 2. maj tudi zavzela, nakar je dobila ukaz, da napreduje proti Ljubljani.

KAZALO OSEBNIH IMEN

A

Aldington lord, brigadir Toby Low, 33, 45, 46, 89, 90, 91, 93, 97, 98, 102, 103, 105, 106-109, 111-123, 125, 128, 129, 131-133, 135, 137, 138, 143, 144, 146, 156, 157, 162-171, 174, 176-178, 180, 181, 183, 186, 189, 190-192, 196, 209, 217, 238, 240, 241, 265, 270, 273, 274, 281, 299, 305-307, 309, 314, 315, 400, 406-415, 418, 422

Alexander, Harold, feldmaršal, 28, 29, 33, 34, 36, 37, 43, 44, 91-93, 95-97, 100, 108, 115, 118, 122, 128, 132, 143, 157, 159-162, 173, 196, 263, 285, 287, 291, 328, 333, 340, 353, 421

Allen and Overy, advokati, 114

Ambrožič, nadškof, 335, 336

Amery, Julius, 106

Ames (Hames), poročnik, 330, 341, 343-345, 347

Anderson, pisatelj, 49

Anthony, general, 163

Arbuthnott, 92

Aristotel, 228

Armstrong, 325

Arnot, Gordon Jean, 301

Austin, John, 81, 82

B

Baal van, Ad, šef generalštaba, 9, 12, 42

Babnik, Nande, 374

Bacque, James, knjiga Druge izgube, 277, 300

Bailey, major, 324, 325

Bajlec, dr., 372

Bajuk, Božidar, 353, 358

Bajuk, Marko, 351, 358, 365

Barre, Paul, H., major, 329-331, 333-335, 337, 340, 341, 343-347

Basaj, dr., 365

Basta, general, 204

Bavcon, dr. Ljubo, 249

Bažec, Davorin, 183

Bebler, dr. Anton, 250

Bell, Robert Fitzroy, 301

- Bell, William, 174
Bellow, Nora, 319
Benda, Julien, 198
Bendall, David, 309
Bergant, dijak iz Most, 57, 58, 68
Berlot, Božo, stotnik, 72, 73, 74, 75, 76, 79, 80
Berlot, Viktor, 72, 76, 77, 79
Bethell lord, Nicholas, 106, 158
Biber, dr. Dušan, 235
Bitenc, Mirko, polkovnik, 80
Blair, Tony, 47, 48
Blatnik, dr., 366, 419
Blažič, Viktor, 317
Bogataj-Gradišnik, Katarina, 85, 257
Bogoeva, Julija, 27
Bohinc, Julija, 358
Boltzmann, Ludwig, 298
Bonaparte, 261
Booker, Christopher, 27, 106, 111, 115, 163, 164, 264-267, 298, 415
Bowden, Christopher, 109
Boyer, Patrick, poslanec, 335, 336
Boytinck, Paul, 302
Braine, Bernard, 178
Brandt, Willy, 421
Bratje Karamazovi, 361
Brimelow lord, Thomas, 27, 111, 163, 164, 267, 298
Broad, Philip, 31
Broz, Josip-Tito, 325, 327, 398, 401, 402
Buchanan, John, major, 174
Bučar, dr. France, 65, 66
Burke, 199
Butcher, Harry C., 300
Butler, A., 314, 315
Byles, A. T. P., 298
- C**
- Callaghan, Jim, 156
Camus, 49
Charles Edward, princ, 301
Churchill, Winston, 10, 27, 38, 44, 51, 83, 115, 118, 161, 173, 178, 301, 317, 319-321, 323-327, 355, 399, 400, 421
Clark, Mark, general, 92, 97, 113, 137
Clifton, Peter, oficir, 150
Cof, Emil, podpolkovnik, 73
Corsellis, John, 12, 27, 39, 193, 207, 243, 345, 347, 349-351, 355, 358, 397, 398, 399
Cowgill, Anthony, general, 27, 111, 113, 115, 117, 137, 164, 173, 177, 178, 264, 267, 298, 299, 314, 315, 415
Crosland, Anthony-Tony, 40, 156, 401

D

Davies, sir Michael, sodnik, 94,
100, 116, 117, 119, 121-123,
131, 133, 137, 171, 176, 271,
272, 274, 275, 281, 307, 315
Dean, Patrick, 275, 288, 289,
312
Debeljak, Tine, 42
Deedes, lord, 168
Dejak, Franc, 46, 128
Delessert, Christiane Shields,
284, 300, 301
Demšar, Aleš, 148
Derbyshire, John, 49
Djilas, Milovan, 107, 325
Dolinar, France, zgodovinar,
372
Dostojevski, F. M., Besi, 199,
361
Draper, Gerald, profesor, 269,
270, 291, 299, 301
Drobnič, Anton, 14, 249, 260,
385, 390, 394, 395, 404
Dubajić, Simon, 154, 204
Dyer, Reginald, general, 49

E

Eden, Anthony, zunanji mini-
ster, 38, 99, 102, 106, 117,
131, 178, 309, 321, 421
Edinburški vojvoda, 389, 392,
404

Eisenhower, general, 92, 93,
120, 132, 162, 280, 285, 312,
340
Elizabetha II. Britanska, 25, 39,
40, 45, 387, 388, 391, 395,
396, 404
Elliott, R. Mark, 301
Epstein, Julius, pisatelj, 106,
301
Erbežnik, Janez, 377, 378

F

Ferrar, Marcus, 27, 349, 350,
355, 357, 358, 400
Fetscher, Caroline, 27
Filip, princ, 397
Floyd, David, 185

G

Gabrovšek, dr. France, 384, 419
Garbett dr., škof iz Yorka, 368
Garlinski, Jozef, 300
Garton Ash, Thimoty, 51
Gibbon, pisatelj, 211
Gorbačov, 357
Gotchev, Dimitar, 233
Gradišnik, Janez, 257, 406
Grave de, Frank, nizozemski
minister, 9, 12, 41
Gray, Charles, odvetnik, 117,
121, 123, 124, 125, 126, 127,
131, 133, 138, 171, 173, 175

Greene, Graham, 179
 Greenwood, dr. Christopher,
 131, 273
 Gril, dr. Janez, 14, 22
 Grmič, dr. Vekoslav, 375
 Grum, Janez, 56, 65, 339
 Grum, Polde, Dužov, 56, 57,
 65, 66

H

Haider, 85
 Halding, miss, 341
 Hall, Basile, 239
 Hankey lord, 158
 Harding, John, lord, feldmaršal,
 31, 291
 Harris, Robert, 45, 90
 Hart, Lidell, zgodovinar, 320
 Heath, Edward, 103, 169
 Hetherington, Thomas, 315
 Heydrich, 305
 Hitler, 45, 47, 214, 295, 321
 Hlebš, Milan, 57, 58, 59, 63, 67
 Hočevar, dr. France, polkovnik,
 34, 38, 66, 70, 71, 96, 203
 Homovec, Franc, poročnik, 76
 Horne, Alistair, 162, 173, 265,
 415
 Howarth, Patrick, 301
 Howgate, J. L., 297
 Hugh, Thomas, 179
 Hurd, Douglas, 178, 313, 314

Hutchinson, Century, 162
 Huxley, 215

I

Ivanović, polkovnik, 34, 38, 71,
 97, 113

J

Jackson, sodnik, 297
 Jackson, William, general, 159
 Jakob II., kralj, 283
 Jakovljevič, Nikolajevič, 304
 Jambrek, Peter, 192, 210, 219
 Jamnik, Marta, 336
 Janež, dr. Janez, 64, 74
 Jeločnik, Nikolaj, 79
 Jenkins, Simon, 177
 Johnson, dr., 199
 Johnson, major, 330, 345, 346,
 347
 Jovanović, predsednik vlade,
 324
 Judenič, caristični general, 29

K

Kahne, Davorin, 73, 79
 Kaiser, Gerd, 26
 Kalašnikova, Natalija, 315
 Kalin, Jeremija, 42
 Karadžordžević, Pavle, knez na-
 mestnik, 320, 321
 Karamazov, Aljoša, 361

- Karamazov, Dmitrij Fjodorovič, 361
- Karner, Stefan., 257, 298, 302
- Karremans, Thom, nizozemski poveljnik, 10, 42
- Kavka, Karel, 72, 76, 79
- Keane, John, 299
- Keegan, John, 51, 265
- Keightley, Charles, general, 29, 31, 34, 35, 38, 91, 92, 94, 95, 100, 101, 107, 112, 116, 120, 123, 125, 164, 170, 291, 293, 294, 305, 306, 339, 340, 347, 353, 421
– Richard, sin, generalmajor, 108
- Kennedy, Ludovic, 178, 179
- Kette, duhovnik, 70
- King, Tom, 178, 314
- Kingsley, Charles, 49
- Kirk, Alexander, politični svetovalec, veleposlanik, 92, 96, 119, 287
- Klugmann, James, agent, 319
- Knight, dr. Robert, zgodovinar, 110, 121, 265
- Kochenmeister, 273
- Kocijančič, 18
- Kočar, Jožef, 25
- Kogej, Pavel, 18, 22
- Kok, Vim, predsednik nizozemske vlade, 7, 8, 12, 41
- Kolarič, dr. Jakob, 371
- Korolkov, Sergej, 302
- Kozina, 128
- Kraljič, dr., 373
- Kraner (pravilno Krener Franc), polkovnik, 70
- Kranjc, Marko, 343
- Krasnov, kozaški general, 102
- Krek, dr. Miha, 100
- Kremžar, dr., 365
- Kremžar, Marko, 28
- Krištof, Franc, tolmač, 341
- Krstić, Radoslav, general, 27
- Krvinetovi, Žakelj v Šentjoštu, 80
- Kučan, Milan, 13, 15, 18, 357, 358
- Kukovica, Andrej, 66
- Kukovica, Ivan, 55, 60
- Kukovica, Jerca, Lenka, Marko, preživeli Teharje, Filip, polbrat, 67

L

- Lamovšek, kaplan, 65
- Langerholc, iz Škofje Loke, 332
- Lenček, dr. Niko, 342
- Lester, Herne Hill, 237, 239
- Lewis, Michael, 299
- Lichtensteinski knez, 193, 194
- Lindsay, George, odvetnik, 168
- Ljotić, Dimitrije, politik, 74
- Ljotić, Vladimir-Vlado, 74, 126

Lockhead, Finlay, 120, 121
Lovše, Ivan, 57, 58, 59, 63, 68
Low, Toby (Austin Richard William), lord Aldington, 31, 33-38, 43-45, 91, 93, 96-99, 102, 103, 106, 108, 109, 114, 129, 131-134, 146), 157, 164, 165, 170, 173, 219, 270, 305, 306, 353, 400, 405, 407, 412, 413, 416, 421

M

Mackenzie, Catherine, 271, 299
Maclean, Fitzroy, 325, 354, 365
Macmillan, Harold, lord Stockton, 31-34, 38, 39, 43, 44, 92, 95, 102, 106-108, 110, 111, 119, 159-164, 169, 173, 265, 293, 294, 302, 306, 353, 400, 410, 415, 416, 421
Maček, Janko, 219
Majcen, 378
Manderstam, L. H., 301
Martin, David, 317, 319, 327
Marx, Karl, 199
Mayhew, Patrick, 178
Mc Creery, Richard, general, 35, 92, 95, 112, 173, 421
McCoubrey, Hilaire, 299
McLynn, F. J., 301
McNeil, Hector, drž. podsekretar, 280

Medrano, Casadewall, 233
Merlin, 203
Meršol, dr. Valentin, 29, 328-331, 333-335, 340, 341, 343-347
Meyer, A. Michael, 299
Michnik, Adam, 51, 52
Mihajlović, Draža, 51, 255, 317, 318, 321, 323, 324, 326, 355
Mikuž, Metod, 373
Miletić, Jovo, 126
Milošević, 85
Mitchell, Ian, 27, 44, 45, 89, 90, 127, 139, 141, 163, 340
Mladić, Ratko, general, 7, 9, 10, 26, 27, 41, 42
Molotov, 26
Moran, lord, 302
Murdoch, Iris, 247
Murray of Broughton, John, 301
Murray, Horatius, general, 92, 100, 131, 141, 155, 157, 173, 175, 353
Mussolini, 325
Musson, brigadir, 302

N

Nansen, 281
Napoleon, 299
Natlačen, dr. Marko, 374

- Naumenko, Vjačeslav, veteranski general, 265, 266, 298
- Nedić, general, 126, 127
- Neulen, Hans Werner, 301
- Nicolson (Nicholson), Nigel, 12, 27, 40, 85, 117, 121, 122, 129-131, 134, 135, 137, 141-143, 173, 176, 263, 298, 314, 399, 406, 410, 411
- Nicolson, Rebeka, 167
- Nimse, Gordon, 114
- O**
- O'Brian, Patrick, 409
- O'Connor, C. M., nadškof, 47
- Ojdip, 197
- Orwell, 215
- P**
- Paine, Thomas, 191, 299
- Pannwitz von, poveljnik kozakov, 102, 266
- Partljič, Tone, 374, 375
- Pavlović, Milivoj, 128
- Pepevnak, Franc, 329, 334
- Perme, Franc, 70
- Pernišek, France, 247, 351, 354, 355, 363-366, 368, 369, 418, 419
- Perulović, dr. Živojin, 127
- Petri, Gerhard, višji poročnik, 266, 267
- Petričeva mama, 336
- Phillimore, polkovnik, 284, 289, 311
- Pinching, dr., zdravnik, 296
- Pisane de, Christine, 261
- Pleško, ing. Ciril, 335
- Pleško, Stane, 335
- Pocock, Tom, 299
- Polanski, Zoa, 296, 297
- Poljan, Pavel, 302
- Popeluszko, Jerzy, 52
- Portsmouth, lord, 115, 138, 193
- Prelog, Franc, poročnik, 76
- Prezelj, Ivan, 66
- Pribac, Berto, 356
- Price, Rose Robin, 156
- Pronk, Jan, nizozemski minister, 8, 12
- Puc, Teja, 67
- Puš, dr. Ludvik, 420
- R**
- Rak, dr. Maks, 67, 68
- Rampton, Richard, odvetnik, 118, 119, 120, 122, 126, 128, 130-133, 171, 173, 174, 176, 179
- Rasmussen, Gustav, 299, 300, 302
- Reiter, E., 257
- Rendell, Georg, veleposlanik, 385

Repe, dr. Božo, 356
 Ribbentrop, 26
 Richards, Malcolm, kurat, 156
 Robas, Marija, 67
 Robertson, Brian, general, 33-35, 43, 44, 92, 95-97, 119, 121, 124, 127, 132, 133, 161, 310, 421
 Rode, dr. Franc, nadškof, 207
 Roosevelt, 27, 115, 326
 Rösener, Ervin, 121, 373
 Rožman, dr. Gregorij, škof, 19, 337, 338, 369, 372-375, 380, 381
 Rubinstein Callingham, advokati, 115
 Rupnik, (bataljon), 65
 Rupnik, Leon, 121
 Ryssdal, Rolf, sodnik, 220, 236

S

Sartre, 49
 Schöpfer, G., 257
 Scott, Brown James, 300
 Seeler von, general, 150, 157, 309
 Selby-Bigge, John, 101, 339, 340, 347
 Seton, Gordon Bruce, 301
 Shakerly, Geoffrey, polkovnik, 278
 Shapiro, Leonard, 106

Simčič, Zorko, 378, 379, 422
 Simmons, Tim, ambassador, 398
 Smith, Sidney, admiral, 299
 Solženicin, Aleksander, 135, 179, 202, 264, 363
 Spinoza, 197
 Stalin, 27, 37, 91, 106, 108, 115, 161, 183, 261, 264, 269, 271, 288, 326, 399, 407
 Stanovnik, Justin, 22, 43, 84, 89, 207, 218, 349, 361, 405
 Stariha, Božo, poročnik, 76, 77
 Stone, Norman, 265
 Stood, major, 365

Š

Škura, kozaški general, 102
 Štrbenk, Stane, 207
 Šubašić, 326, 327
 Šuštar, dr. Alojzij, 13, 22, 24

T

Tarkuž, Franc, postajenačelnik, 378
 Tavčar, Janko, 352, 360
 Tempel, Robert, pisatelj, 106
 Thatcher, Margaret, 400
 Thurn, Aripbrand, grof, 167
 Tito, Josip Broz, 28, 29, 32, 34-37, 39, 44, 63, 71, 86, 87, 91, 93, 96-101, 121, 130, 143, 145, 147, 149, 150-153,

- 155, 156, 158, 162, 170, 172, 175, 176, 196, 235, 239, 261, 271, 307, 318-320, 323, 325-327, 335, 343, 353, 387, 388, 391, 407, 413-415
- Todorović, Branko, oficir, 121
- Tolbuhin, maršal, 29, 31, 122
- Tolstoy, Dmitrij, emigrant, 105
- Tolstoy, Georgina in Nikolaj, 148
- Tolstoy, Nikolaj, grof, 12, 27, 31-33, 44-46, 69, 88-90, 95, 98, 104-112, 114-118, 121-126, 128, 129, 133-135, 137, 138, 141, 144, 154, 158-160, 162-170, 172, 173, 176, 177, 178, 180, 181, 183, 184, 188, 204, 205, 207, 218-220, 230, 234-242, 257-260, 264, 266, 297, 298, 301, 303, 308, 314, 334, 340, 346, 347, 353, 400, 406-408, 410-413, 415, 416
- Aleksandra, Anastazija, študentki, 172, 184
  - Anastazija, hčerka, 134, 135, 177
  - Dmitrij in Ksenija, srednješolca, 184
  - Georgina, žena, 105, 134, 135, 172, 179, 206
- Tryon (Tyron)-Wilson, Edward, brigadir, 37, 91, 119, 138, 163, 164
- Türk, dr. Danilo, 389, 392, 395, 396, 403
- Tusa, Ann in John, 299
- U**
- Urbančič, Ivan, filozof, 379, 380
- V**
- Velikonja, dr. Tine, 12, 22, 69
- Verney, Gerald, 146
- Vilenpar, Marijan, 72
- Villiers, Charles, 120
- Vlasov, general, 285
- Vodušek Starič, Jera, 235
- Voorhoeven, nizozemski minister, 9, 42
- W**
- Watts, Nigel, 109, 111, 112-114, 116, 121, 131, 133-135, 165, 166, 172, 174, 176, 177, 179
- Weir, general, 92
- Weiss, Robert, 377, 378
- Wiggers, Richard D., 300
- Wilson, general, 285, 312
- Y**
- Younger, Georg, vojni minister, 112

Z

Zajec, 128
Zayas de, Alfred M., 299
Zosima, menih, 361
Zupan, Pavel, 299, 314, 315
Zupančič, Janez, 76

Ž

Žakelj, Fanika, 80
Žakelj, Jakob, 80
Živković, Dušan, 128

Kazalo

Uvod.....	5
Odprto pismo veleposlaništvu Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske – <i>NSZ</i>	7
Dopisovanje med domobranskimi veterani in metropolitom dr. Šuštarjem	13
Vetrinj – kupčija, prevara, odgovornost – <i>Jožef Kočar</i>	25
Kupčija.....	28
Prevara.....	35
Odgovornost	38
Vetrinj obtožuje Veliko Britanijo – <i>Justin Stanovnik</i>	43
V Palmanovo – <i>Ivan Kukovica</i>	55
Epilog	66
Vračanje iz Vetrinja – <i>Tine Velikonja</i>	69
Rešil nas je Božo Berlot – <i>Davorin Kahne</i>	73
Pokol repatriiranih slovenskih vojakov leta 1945 – <i>John Austin</i>	81
Moj delež v slovenskem poboju – <i>Nigel Nicolson</i>	85
Ian Mitchell – Koliko stane dobro ime – <i>Justin Stanovnik</i>	89
Priča – <i>Nigel Nicolson</i>	141
Kaj se je zgodilo maja 1945.....	144
Po štiridesetih letih	158
Sojenje	168
Epilog.....	177

Pogovor z Nikolaiem Tolstoyem – <i>Davorin Bažec</i>	183
Pogovor z Nikolajem Tolstoyem – <i>Justin Stanovnik</i>	207
Nikolai Tolstoy pred Evropskim sodiščem za človekove pravice (ESČP) – <i>Janko Maček</i>	219
Pogovor z dr. Petrom Jambrekom	219
Spomini na slovenske politične begunce – <i>John Corsellis</i>	243
Vojaški status slovenskega protikomunističnega odpora – <i>Anton Drobnič</i>	249
Uporaba mednarodnega prava pri prisilni repatriaciji iz Avstrije leta 1945 – <i>Nikolaj Tolstoj</i>	257
Uvod	257
Rusi in Jugoslovani pod britansko zasedbo v Avstriji....	261
Status vojnih ujetnikov (PW) in »sovražnikovih čet, ki so se predale« (SEP)	269
Uniforma kot določilo za status PW	281
Premestitev vojnih ujetnikov	288
Jaltski sporazum	290
Repatriacija civilistov	292
Opombe	298
Britanski vojni zločini in njihovo kaznovanje – posebni primer – <i>Nikolai Tolstoy</i>	303
Legende in realna politika – <i>Viktor Blažič</i>	317
Kaj lahko naredi človek – <i>Franc Pepevnač</i>	329
Reševanje slovenskih civilnih beguncev v Vetrinju – <i>Janez Grum</i>	339
Ali je bilo to, skozi kar smo šli, za življenje ali za smrt – <i>Justin Stanovnik</i>	349

Razumeti trpljenje – vedno nova človekova možnost – <i>Justin Stanovnik</i>	361
Pismo veleposlaništvu Združenega kraljestva, Velike Britanije in Severne Irske – <i>NSZ</i>	383
Pismo britanski kraljici Elizabeti II. – <i>NSZ</i>	387
Angleški tekst	
Zgovoren molk kraljev – <i>Anton Drobnič</i>	395
Pokol, ki vznemirja Slovenijo	396
Slovenem bi se morali opravičiti	401
Pismo predsedniku Türku	403
Ob neki smrti – <i>Justin Stanovnik</i>	405
Končna sodba o Lordu Aldingtonu	406
The Sunday Telegraph	410
Vojnopolitični položaj ob koncu vojne	423
Kazalo osebnih imen	431
Vsebina	441

Zbirka ČAS IN LJUDJE

1. Jožko Kragelj: MOJE CELICE
2. Maksimilijan Ocepek: »DNI PREMIŠLJA, KI SO BILI ...«
3. Karel Wolbang – Jožef Kočar: REKVIEM ZA ORGANISTA
4. Alojz Žagar: V KOVAČNICI ŽIVLJENJA
5. Zdravko Bahor: LETA PREIZKUŠENJ
6. Franček Smole: ZAUSTAVLJENI DAVID
- 6A. Melhior Golob: ZDRAVA PAMET, MOČNA VERA
7. Bogdan Kolar: V GOSPODA ZAUPAM
8. Marko Kremžar: MED SMRTJO IN ŽIVLJENJEM
9. Zdenko Lovše: NE JAZ, AMPAK BOG
10. Anton Strle – Tine Pleško: OSMOŠOLEC IZ VODAL
11. Ivan Lavrih: V PRIMEŽU REVOLUCIJE
12. Pierre Blet, D. J.: PIJ XII. IN DRUGA SVETOVNA VOJNA
13. Ivan Merlak: ZA CERKEV IN NAROD
14. Marko Kremžar: LETO BREZ SONCA
15. Stanko Kapš: V IMENU LJUDSTVA
16. Franc Hrastelj: NJEGOVA POT
17. Janez Zdešar: SPOMINI NA TEŽKE DNI
18. Franc Cerar: OD PARTIZANA DO ZLATOMAŠNIKA
19. Lojze Kozar ml.: MUČENEC OB MURI
20. Vinko Šega: DANO TISTO URO
21. Marko Kremžar: ČASI TESNOBE IN UPANJA
22. Jelka Dolinar: BRAZDE MOJEGA ŽIVLJENJA
23. Ivan Korošec: MOJA DOLINA
24. Janko Maček: KAKO SE JE ZAČELO
25. Različni avtorji: VETRINJ